

Sovyetler Birliği'nde Kitlelere Sporun Teşvik Edilmesinde Propaganda Posterlerinin Rolü

MEHMET ALİ GAZİ
GÜL ÇAKI

Öz

Sovyetler Birliği'nde bireylerin günlük hayatta spor ile iç içe bir yaşam sürmesi istenmektedir. Bu amaçla ülkenin kurulduğu ilk yıllardan itibaren Sovyetler Birliği halklarına yönelik sporu teşvik eden propaganda faaliyetleri yürütülmektedir. Sovyetler Birliği'nde yapılan spor propagandasında tüm kitlelerin katılımını arttıracak poster çalışmaları yürütülmektedir. Sovyetler Birliği tarafından kullanılan bu posterler spor propagandası tarihi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada Sovyetler Birliği döneminde özellikle Soğuk Savaş'ın yoğunlaşması öncesinde, sporun kitlelere teşvik edilmesinde posterlerin propaganda amacı ile kullanılışı ele alınmıştır. Söz konusu eksende çalışma kapsamında tipik durum örneklemleri kullanılarak çalışmanın evrenini en iyi yansıtacağı düşünülen on propaganda posterleri, nitel araştırma yöntemleri içerisinde yer alan göstergebilimsel analiz metodu kullanılarak incelenmiştir. Çalışmada belirlenen propaganda posterleri Fransız dilbilimci Roland Barthes'in göstergebilim anlayışı üzerinden analiz etmiştir. Çalışmada elde edilen bulgularla, Sovyetler Birliği iktidarının posterler üzerinden sporun günlük hayatın zorunlu bir parçası olarak algılanmasını sağlayacak mitler inşa etmeye çalıştığı ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Spor, Sovyetler Birliği, Propaganda, Poster, Göstergebilim

Araştırma Makalesi

Makale Geliş Tarihi : 26.02.2019

Makale Kabul Tarihi : 10.06.2019

ORCID ID: 0000-0002-9239-4187

E-mail: mehmetaligazi@hotmail.com

ORCID ID: 0000-0001-5501-0191

E-mail: gulcaki06@hotmail.com

The Role of Propaganda Posters in the Encouragement of Sports to the Masses in the Soviet Union

MEHMET ALİ GAZİ
GÜL ÇAKI

Abstract

The Individuals are encourage to lead a life in sport in daily life in the Soviet Union. For this purpose, propaganda activities that encourage sport for the people of the Soviet Union were made since the first years of the country's establishment. In the propaganda campaign in the Soviet Union, posters were used to increase the participation of all the masses to do sports. These posters used by the Soviet Union had a great importance for the history of sports propaganda. In this study, the use of the posters with the purpose of propaganda in encouraging the sport to the masses was examined before the intensification of the Cold War in the Soviet Union period. In this study, ten propaganda posters, which are thought to reflect the best of the universe and selected by using the typical case study within the scope of the study, were analyzed by use of semiotic analysis method in qualitative research methods. The propaganda posters determined in the study were examined in the light of French linguist Roland Barthes' semiotics concepts. With the findings of the study, it was revealed that the Soviet Union tried to build myths that the sport was perceived as a necessary part of daily life through posters.

Keywords: Sports, Soviet Union, Propaganda, Poster, Semiotics

Research Paper

Recieved: 26.02.2019

Accepted: 10.06.2019

ORCID ID: 0000-0002-9239-4187

E-mail: mehmetaligazi@hotmail.com

ORCID ID: 0000-0001-5501-0191

E-mail: gulcaki06@hotmail.com

1.Giriş

Uluslararası alanda Sovyetler Birliği'nin propaganda faaliyetlerini inceleyen çok sayıda akademik çalışmaya ulaşılabilmektedir. Bu çalışmalar içerisinde; Bolsover (1948) Sovyet propagandasını ideolojik açıdan incelemiştir. Lasswell (1951), Sovyet propagandasının temel stratejini ele almıştır. Leighton (1991), Sovyetler Birliği'nde propagandanın siyasal bir araç olarak kullanımını incelemiştir. Powell (1967), dinsel söylemler açısından Sovyet propagandasını ele almıştır. Barghoorn (2015), Sovyet propagandasının temel dinamiklerini kapsamlı bir şekilde açıklamaya çalışmıştır. Benn (1985), teori ve uygulama açısından Sovyet propagandası hakkında incelemede bulunmuştur. Kenez (1985), 1917-1929 yılları arasında Sovyetler Birliği'nin kuruluş döneminde kitleleri istenilen yönde harekete geçirebilmek için propaganda faaliyetlerinden nasıl yararlandırdığını incelemiştir. Taylor (1998), Sovyetler Birliği'nde sinemanın propaganda aracı olarak kullanımını ortaya koymaya çalışmıştır. Barber (1993), İkinci Dünya Savaşı'nda Sovyet propagandasında Joseph Stalin'in sunumunu ele almıştır. Pechatnov (2001), Soğuk Savaş döneminin başlarında uygulanan Sovyet propagandasını incelemiştir. Sovyet propaganda posterleri özelinde yapılan akademik çalışmalarda ise Simpson (2004), Sovyet kadınlarının posterlerdeki sunumunu; Rowley (2006), 1917-1941 yılları arasındaki spor konulu posterlerde Sovyet kadınlarının sunumunu; Fox (2009), sağlık konulu Sovyet posterlerini; Pisch (2016), Stalin'in kült lider olarak posterlerdeki sunumunu incelemiştir. Son yıllarda Türkiye'de Sovyet propagandası üzerine önemli akademik çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalar içerisinde; Inceoğlu (2014), Sovyet propagandası animasyonlarında Batılı imgesini; Akan (2017), Sovyet propaganda afişlerinde doğu imgesini; Çakı ve Gülada (2018), İkinci Dünya Savaşı döneminde Sovyet propaganda posterlerinde kadınlarının sunumu; Çakı ve Gazi (2018), İkinci Dünya Savaşı'nda Sovyet propaganda posterlerinde kullanılan milliyetçilik söylemini; Karaburun Doğan (2019), Sovyet propagandasında müzik üzerinden Lenin'in kült liderliğini incelemiştir.

Türkiye'de yapılan akademik çalışmalar içerisinde Sovyetler Birliği'nin sporun teşvik edilmesinde uyguladığı propaganda faaliyetlerini inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu açıdan çalışmada posterler üzerinden yapılan analizler ile Sovyet propagandası tarafından Sovyet halkına spor odaklı verilen propaganda mesajlarının analiz edilmesi amaçlanmaktadır.

Çalışma kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

Sovyet propaganda posterlerinde;

- sporun kitlelere teşvik edilmesinde öne çıkan mitler nelerdir?
- hangi metafor, metonimi, simge ve kodlardan yararlanılmaktadır?

Çalışmada spor konulu Sovyet propaganda posterleri nitel araştırma yöntemleri içerisinde yer alan göstergebilimsel analiz yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Çalışma kapsamında belirlenen propaganda posterleri, Fransız dilbilimci Roland Barthes'ın göstergebilim anlayışı ışığında analiz edilmiştir. Sovyetler Birliği döneminde sporun kitlelere teşvik edilmesinde propaganda posterlerindeki sunumun yalnızca on propaganda posterini üzerinden incelenmesi ve elde edilen bulgular kapsamında genellemelerde bulunulması çalışmanın temel sınırlılığını oluşturmaktadır.

Sovyetler Birliği döneminde sporun kitlelere teşvik edilmesi sürecinde kullanılan tüm propaganda posterleri çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. Buna karşın çalışma kapsamında tüm posterlere ulaşmanın güçlüğünden dolayı çalışmada örneklem kullanılmıştır. Tipik durum örneklemini kullanılarak çalışmanın evrenini en iyi yansıtacağı düşünölen on propaganda posterini (Şampiyon, Gurur, Rekor, Güzellik, Kuvvet, Sağlık, Sabah Sporü, Zafer, Savaş ve Güç) çalışmanın örneklemini olarak belirlenmiş ve analize tabi tutulmuştur (Vintag, 2019). Çalışma kapsamında incelenen diğer propaganda posterlerinin konu ve içerik bakımından birbirine benzer olması ve doğrudan sporu kitlelere teşvik edici mesajlar içermemesi nedeniyle çalışma on propaganda posterini özelinde yapılmıştır.

Çalışma, Sovyetler Birliği'nde kitlelere sporun teşvik edilmesinde propaganda posterlerinin nasıl kullanıldığı ortaya koyması, Sovyetler Birliği dönemindeki propaganda faaliyetleri hakkında bilgi vermesi, incelediği konu bakımından özgün olması gibi nedenlerden dolayı önem taşımaktadır.

2. Sovyetler Birliği'nde Spor

Sovyetler Birliği kurulduğu ilk yıldan itibaren spor ile siyaset iç içe geçen iki kavram haline gelmişti. Bir diğer ifadeyle Sovyetler Birliği'nde sporun geleceği tamamen siyasi yönetimin alacağı kararlar üzerine şekillenmekteydi. Siyasi yönetim de sporu sosyo-politik hedeflerine ulaşmada bir aracı olarak kullanmaya başlamıştı (Riordan, 1974: 323). Özellikle uluslararası alanda düzenlenen spor müsabakalarına büyük önem atfedilmişti. Sovyetler Birliği, uluslararası spor etkinliklerini sosyalist-devlet yapısının bir tezahürü olarak değerlendirmekteydi. Bu açıdan etkinlikler bizzat devlet yönetimi tarafından maddi ve manevi olarak geniş ölçüde desteklenmişti (Riordan, 1974: 323). Sovyetler Birliği'nde spora yönelik uluslararası boyutta gelişmesine yönelik Uluslararası Kızıl Spor (Красный спортинтерн, КСИ) adında bir birim 23 Temmuz 1921 tarihinde kurulmuştu. Sovyet Rusya'da, gençlerin orduya alınmadan önce beden eğitimi ile ilgili fiziksel olarak eğitilmelerinin ve geliştirilmelerinin bir parçası olarak hizmet etmişti. Organizasyon, 1937'de

dağıtılmadan önce olimpiyat oyunlarında 3 yaz ve “Spartakiad” adı verilen bir kış oyunu düzenlenmişti (Steinberg, 1978: 248). Uluslararası Kızıl Spor Birimi’nin dağıtılmasından sonra da Sovyet yönetiminin spor üzerindeki nüfuzu devam etmişti.

Sovyetler Birliği, Batı Bloğu’na karşı yürütmüş olduğu kapalı tutumunu spor alanında sürdürmemiş ve uluslararası alanda yürütülen spor faaliyetlerine iştirak etmiş, aynı zamanda bu faaliyetlerin bir kısmına da ev sahipliği yapmıştır. Sovyetler Birliği, Batı Bloğu ülkelerinin halklarıyla kendi halkını spor etkinliklerinde bir araya getirmiştir. Bu süreçte Sovyet halkının Batılı devletlerin halklarından etkilenmesi ve beraberinde kitlelerin rejime karşı desteğinin zayıflaması tehlikesini ortaya çıkarmasına rağmen Sovyet yönetimi uluslararası spor organizasyonlarında yerini almaya devam etmiştir (Keys, 2003: 416). Sovyetler Birliği’nin uluslararası alandaki spor faaliyetlerindeki tahakkümü özellikle İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra yoğunlaşmıştır. Savaştan sonra Sovyetler Birliği’nin, Amerika Birleşik Devletleri ile birlikte dünyanın iki süper gücünden biri haline gelmesi, uluslararası spor etkinliklerini, Sovyet ve Amerikan ekollerinin birbirlerine karşı mücadele alanı haline gelmesine yol açmıştı (Kalinski, 2003: 445). Diğer bir ifadeyle iki farklı ideolojinin birbirine üstün gelme dürtüsünde spor önemli bir aracı rol oynamıştı (Riordan, 1993: 248). Sovyetler Birliği’nin spor alanındaki mücadelelerinin en yoğun olarak yaşandığı yer olimpiyat oyunları olmuştur. Örneğin, Sovyet yönetimi 1952 Helsinki Olimpiyatları’nda ABD’ye karşı spor alanında büyük bir mücadele içerisine girmiş ve olimpiyatların sonucunda birinciliği ABD ile birlikte paylaşmıştı (Beck, 2005: 175-176). Sovyetler Birliği, uluslararası spor organizasyonlarında kazanılan başarıları rejimin bir başarısı olarak kitlelere lanse etmekteydi.

Sovyet yönetimini, sporcularının müsabakalarda başarılı olması için yoğun çaba sarf etmişti. Sporcular Sovyet yatılı okullarında sıkı bir eğitime tabi tutulmaktaydı. Sovyet eğitim sisteminde de spora büyük önem verilmekteydi (Metsä Tokila, 2002: 196). Bu aşamada Sovyet eğitim sistemi katı bir disiplin içerisinde şekillenmekteydi (Riasanovsky ve Steinberg, 2011: 631). Ayrıca sporculara yönelik kapsamlı psikolojik destek uygulaması da bulunmaktaydı. Bu şekilde sporcuların performansının artırılması amaçlanmıştı (Stambulova vd., 2006: 177). Diğer yandan Sovyet sporcuların moralinin yüksek tutulması için statlar Sovyet halkı tarafından hınca hınç doldurulmakta ve halk tarafından sporculara yönelik yoğun bir tezahürat gösterilmekteydi.

3. Sovyet Propagandasında Sporumun Sunumu

Propagandanın geçmişine bakıldığında insanlık tarihi kadar eski bir kavram olduğu görülmektedir. Propaganda Latincedeki “propagare / yaymak” fiilden köken-

lenmekte ve dünyanın pek çok ülkesinde küçük harf ve telaffuz değişiklikleriyle birlikte benzer şekilde kullanılmaktadır (Öymen, 2014: 111). Kavramı tanımlamak gerekirse, propaganda otoriter bir üslup içerisinde kitle iletişim araçlarının yardımıyla iletişim yönü olarak kaynaktan alıcıya tek yönlü işleyen belirli bir düşünce, fikir veya ideolojinin kitlelere benimsetilmesini ve benimsetilen fikir ışığında kitlelerin harekete geçmesini amaçlayan ikna odaklı bir iletişim türüdür (Jowett ve O'donnell, 2014: 1). Sovyetler Birliği döneminde de propaganda gerek ulusal gerekse uluslararası alanda farklı konularda kamuoyu oluşturmada etkili bir şekilde kullanılmıştı. Bu konuların başında da ülke içerisinde yürütölen spor faaliyetleri gelmekteydi. Bunun altında yatan temel neden ise Sovyetler Birliği'nin sporu siyasal bir araç olarak kullanma düşüncesi olmuştu (Howell, 1975: 137). Bu aşamada Sovyet yönetimi kitlelere sporu benimsetmek için yoğun bir propaganda faaliyeti içerisine girmişti. İlk aşamada Sovyet propagandası, uluslararası alanda başarı kazanan sporcuları kitlelerin gözünde yüceltmiş ve böylece Sovyet gençleri gözünde birer mit haline gelen Sovyet sporcuları gibi spora yönelmeleri teşvik edilmişti.

Sovyet propagandasında, sporun kitlelere benimsetilmesinde en etkili kullanılan kitle iletişim araçlarından biri posterler olmuştur. Özellikle Sovyetler Birliği'ndeki sanatçılar tarafından hazırlanan propaganda posterlerinde Sovyet halkının günün belirli aralıklarında spor yaptıkları vurgulanmış ve kitleler tarafından sporun Sovyet halkının sıradan bir aktivitesi şeklinde değerlendirilmesi hedeflenmişti (Rowley, 2006: 1320). Bu şekilde Sovyet halkının sabah kalktıklarında güne spor yaparak başlamaları, fabrikada iş aralarında spor yaparak vakit geçirmeleri ve insanların sporu hafta sonu etkinliklerinden biri olarak değerlendirmeleri gerektiği telkin edilmiştir. Sovyetler Birliği spora yönelik propagandasında gazetelerden de önemli ölçüde yararlanmaktaydı. Bu amaçla 1922 yılında Sovyet Spor (Советский спорт) adında bir spor gazetesi çıkarılmaya başlanmıştır. Gazete, Sovyet sporcularının ulusal ve uluslararası spor federasyonlarındaki etkinliklerini, yurtiçi ve yurtdışındaki yarışmaları hakkında bilgiler sunmaktaydı. Diğer yandan, sporcular ve antrenörlerin röportajlarına yer verilmekteydi. Tüm bunların yanında gazetede sağlıklı ve güçlü bir fiziğe sahip olmanın spor yapmakla mümkün olacağı şeklinde sürekli olarak Sovyet toplumuna yönelik propaganda yürütmüştü. Olimpiyat oyunlarının, Sovyetler Birliği'nin Batılı ülkeler ile mücadele alanı olarak değerlendirilmesi, Sovyet propagandacılarının kitleler üzerinde etki oluşturmak için olimpiyat oyunlarına yönelmesine neden olmuştu. Özellikle Sovyetler Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri arasındaki rekabet olimpiyatlarda etkisini hissettirmekteydi (Hunt, 2007: 776). Bu aşamada Sovyet propagandası Sovyet sporcuları-

rının olimpiyatlardaki başarılarını, kimi zaman Sovyet işçilerinin sanayi alanında elde ettiği başarılarla benzetmekteydi. Sovyet propagandasının olimpiyatlarda etkin olarak hareket etmesinin bir diğer nedeni de rakibi Amerika Birleşik Devletleri tarafından yürütülen karşı propaganda faaliyetleri olmuştu (Redihan, 2017: 9). Her iki ülke arasında spor alanında yürütülen mücadele 1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılmasına kadar devam etmişti.

4. Göstergebilim ve Roland Barthes

Göstergebilim, 20. yüzyılın ilk yarısında dilbilimi alanında yapılan çalışmalar ile ortaya çıkmış ve zamanla dilbiliminin sınırları içerisinde kendisini sıyrarak, resim, fotoğraf, müzik gibi birbirinden farklı disiplinlerin inceleme alanı haline gelen bir araştırma yöntemidir. Göstergebilimin temel amacı göstergeler yoluyla meydana getirilen anlamları ortaya koymaktır. ABD'li dilbilimci Charles Sanders Peirce (1839-1914) ve İsviçreli dilbilimci Ferdinand de Saussure'ün (1857-1913) çalışmalarında göstergebilimin temelleri atılmış, Roland Barthes (1915-1980), Algirdas Julien Greimas (1917-1992), Claude Lévi-Strauss (1908-2009) gibi felsefecilerin çalışmaları ile günümüzde farklı anlayışlar altında şekillenmiştir. Bunların başında da Barthes'in ortaya koyduğu göstergebilim anlayışı bulunmaktadır (Rifat, 2013: 40-41). Barthes, göstergebiliminde düzenlam ve yananlam kavramlarını ön plana çıkarmaktadır (Barthes, 2016: 20). Barthes, göstergelerin düzenlam ve yananlam altında şekillendiğini savunmaktadır. Düzenlam, kavramların olduğu gibi insanlar tarafından algılanan, evrensel, değişmeyen anlamlarını ifade etmektedir. Yananlam ise göstergenin ikinci boyutunu meydana getirmektedir (Barthes, 2015a: 129). Yananlam boyutunda göstergenin anlamlandırılması düzenlama göre zenginleşmektedir. Göstergenin yananlamda verdiği anlam kültürler içerisinde farklılaşmakta ve öznel yorumlamalar haline almaktadır (Sığircı, 2016: 73-74). Barthes, fotoğraflar üzerinden yapmış olduğu anlamlandırmalarda düzenlam boyutunda verilen net bir mesajın, yananlam boyutunda farklı alanlara çekilebileceğini aktarmaktadır.

Barthes'in göstergebilim anlayışında ön plana çıkan bir diğer önemli kavramlar da mittir. Mit, toplumların yaşantılarını anlamlandırmak amacıyla oluşturdukları inanışlar bütünüdür. Barthes, mitlerin toplum içerisinde kendiliğinden oluşabileceği gibi ideolojik söylemler içerisinde yapay mitlerin de meydana getirilebileceğini belirtmektedir. Bu süreçte kitle iletişim araçlarının önemine vurgu yapmaktadır (Fiske, 2017: 189). Barthes'a göre medya üzerinde kontrolü elinde bulduran ülke genelinde istedikleri mitleri inşa edebilmektedir. Bu aşamada yapay göstergeler de doğal göstergeler olarak kullanılabilir (Barthes,

2014: 25). Diğer bir ifadeyle kültürel olan doğallaştırılmaktadır (Barthes, 2017: 18). Barthes, bir kavramın başka bir kavram yerine eğreti bir şekilde kullanılmasını ifade eden metafor kavramına da göstergebilimde vurgu yapmaktadır (Barthes, 2015b: 17).

Çalışma kapsamında sporun teşvik edilmesi sürecinde Sovyet propaganda posterlerinde verilmek istenen yananlamlar, öne çıkarılan ve inşa edilen mitler, posterlerdeki metafor ve metonimler açıklanmaya çalışılmıştır.

5. Analiz

5.1. “Şampiyon” Konulu Propaganda Posterleri

Poster, Alexander Daineka'ya ait ve 1933 tarihli. “Şampiyon” konulu propaganda posterleri düzanlam boyutunda incelendiğinde posterde farklı dallarda spor yapan Sovyet gençlerine yer verildiği görölmektedir. Posterin ilk sırasında yer alan bir kız sporcuya, ikinci sırasında tüfekte atış yapan erkek bir sporcuya, üçüncü sırada koşmakta olan Sovyet atletlere, dördüncü ve son sırada ise motosikletlerle yarış yapan sporculara yer verilmektedir. Posterin sağ altında “Şampiyon olamayabilirsin ama iyi bir fiziğe sahip olmalısın!” yazılı kodu bulunmaktadır.

Resim 1. “Şampiyon” Konulu Propaganda Posterleri

(Kaynak: Vintag, 2019)

Poster yan anlam boyutunda incelendiğinde, Sovyetler Birliği'nin komünizm ideolojisi içerisinde spor yaparak idealize ettiği gençlerin yansıtılmaya çalışıldığı posterde görülmektedir. Sovyet propagandasının gençlerin sporun her dalında başarılı olması gerektiğini vurguladığı görülmektedir. Posterde kitlelerin doğrudan sporculara odaklanması sağlamıştır. Posterdeki yazılı kodlar üzerinden “iyi bir fizik sporla mümkün olur” şeklinde inşa edilen mit ile gençlerin spora daha fazla önem vermesi amaçlanmıştır. Sovyet propagandası, her spor yapan Sovyet gencinin sporda başarılı olamayacağına yönelik realist bir söylemde bulunurken, diğer yandan her spor yapan Sovyet gencinin de mutlaka iyi bir fiziğe sahip olacağını aktarmaktadır. Bu şekilde Sovyet gençlerinin sporu yalnızca şampiyon olmak için değil iyi bir fiziğe sahip olmak için de yapmaları gerektiği vurgulanmıştır.

Tablo 1. “Şampiyon” Konulu Propaganda Posterleri

Düzanlam	Sovyet gençlerinin farklı branşlarda spor yapması
Yananlam	Sovyet propagandasını, spor yapan Sovyet gençlerini idealize etmesi
Mit	Spor yapmak iyi bir fiziğe kavuşturmaktadır
Metafor	Spor, sağlık metaforu olarak sunulmaktadır
Metonimi	Spor yapan Sovyet gençleri, Sovyetler Birliği'ndeki tüm gençleri temsilen yer almaktadır.
Simge	Posterin solunda yer alan yıldızlı mühür, Sovyetler Birliği'ni yansıtmaktadır.

5.2. “Gurur” Konulu Propaganda Posterleri

Poster, Victor Koretsky'ya ait ve 1935 tarihli. “Gurur” konulu propaganda posterleri düzanlam açısından ele alındığında posterde farklı branşlardan Sovyet sporcularının sunulduğu görülmektedir. Posterin merkezinde ise üç Sovyet atlet konumlandırılmaktadır. Posterin altında “Sovyet sporcular ülkemizin gururudur!” yazılı kodu bulunmaktadır.

Yananlam açısından incelendiğinde posterdeki yazılı kodlar üzerinden Sovyet sporcularının kitleler nezdinde yüceltilmeye çalışıldığı gözlemlenmektedir. Sovyet propagandası “Sovyetler Birliği halkı, sporcularından gurur duymaktadır” şeklinde mit inşa ederek, Sovyet sporcularının kitleler nezdinde önemli bir saygınlığı olduğuna vurgu yapmaktadır. Bu şekilde Sovyetler Birliği gençlerin sporcu olmalarını teşvik etmekte ve sporun ülke içerisindeki saygınlığını arttırmayı amaçlamaktadır.

Resim 2. “Gurur” Konulu Propaganda Posterleri

Tablo 2. “Gurur” Konulu Propaganda Posterleri

Düzanlam	Farklı branşlarda Sovyet sporcularının gösterilmesi
Yananlam	Sporun gurur duyulacak bir eylem olarak sunulması ile Sovyetler Birliği'nin spora verdiği önem yansıtılmaktadır
Mit	Sovyetler Birliği halkı, sporcularından gurur duymaktadır
Metafor	Spor, gurur metaforu olarak sunulmaktadır
Metonimi	Posterde yer alan sporcular, Sovyetler Birliği'ndeki tüm sporcuları temsil etmektedir
Simge	Atletin üzerinde yer alan yıldız, Sovyetler Birliği'ni yansıtmaktadır.

5.3. “Rekor” Konulu Propaganda Posterleri

Victor Govorkov'a ait olan poster, 1935 tarihli'dir. “Rekor” konulu propaganda posterini düzanlam boyutunda incelendiğinde posterde koşmakta olan atletlere yer verildiği görölmektedir. Posterin merkezinde de üzerinde kırmızı yıldız bulunan bir kadın atletin bitiş çizgisini geçtiği aktarılmaktadır. Posterde “Her dünya rekorunu kırmalıyız!” yazılı kodu bulunmaktadır.

Resim 3. “Rekor” Konulu Propaganda Poster

Poster yananlam bağlamında ele alındığında Sovyet sporcularının uluslararası alanda başarı elde etmesinin teşvik edilmeye çalışıldığı gözlemlenmektedir. Poster, Sovyet sporcunun en önde olması ve bitiş çizgisine gelmesi ile Sovyet sporcularının uluslararası alanda elde ettiği başarılarla vurgu yapılmaktadır. Diğer yandan posterdeki yazılı kodlar üzerinden Sovyet propagandası Sovyet sporcuların başarılarının devam etmesi gerektiğini belirtmekte ve bu amaçla “Sovyet sporcular alanlarının en iyileri olmalıdır” şeklinde sporda mücadeleyi teşvik eden miti inşa etmeye çalışmaktadır.

Tablo 3. “Rekor” Konulu Propaganda Poster

Düzanlam	Atletlerin yarışması
Yananlam	Sovyet atletlerin en iyi olması gerektiği
Mit	Sovyet sporcular alanlarının en iyileri olmalıdır
Metafor	Spor, rekabet metaforu olarak sunulmaktadır
Metonimi	Kadın atlet, tüm Sovyet toplumunun metonimi olarak aktarılmaktadır
Simge	Kadın atletin üzerinde yer alan yıldız Sovyetler Birliği’ni simgelemektedir

5.4. “Güzellik” Konulu Propaganda Posteri

Poster, 1950’li yıllarda kullanılmıştır. “Güzellik” konulu propaganda posteri düzenlam açısından ele alındığında posterde deniz kıyısında koşmakta olan kadına yer verildiği görülmektedir. Posterde güneşin sarı tonları ve denizin mavi tonları ön plana çıkarılmaktadır. Posterde “Spor, sağlık ve güzelliştir!” yazılı kodu bulunmaktadır.

Resim 4. “Güzellik” Konulu Propaganda Posteri

Yananlam açısından incelendiğinde posterde Sovyetler Birliği'ndeki kadınların güzel ve sağlıklı olabilmeleri için spor yapmalarının teşvik edildiği aktarılmaktadır. Sovyet propagandası "Spor, kadınları güzelleştirmektedir" şeklinde mit inşa ederek, kadınların sporla iç içe bir yaşam sürmesini amaçlamaktadır. Bu açıdan kadınların spor yapmaya istek duyabilmesi için de spor ve güzellik kavramları arasında doğrudan bir ilişki kurmaya çalışılmaktadır.

Tablo 4. “Güzellik” Konulu Propaganda Posteri

Düzanlam	Bir kadının deniz kıyısında gösterilmesi
Yananlam	Kadınlar, spor yaparak güzelleşebilmektedir
Mit	Spor, kadınları güzelleştirmektedir
Metafor	Spor, güzellik metaforu olarak kullanılmaktadır
Metonimi	Kadın, tüm Sovyetler Birliği kadınlarını temsil etmektedir
Simge	Posterde simge kullanılmamaktadır

5.5. “Kuvvet” Konulu Propaganda Posterleri

Poster, Victor Koretsky'e ait ve 1951 tarihli'dir. “Kuvvet” konulu propaganda posterleri düzenlem açısından incelendiğinde, posterde bir Sovyet sporcusu ile bir çocuğa yer verildiği görülmektedir. Görsel kodlar içerisinde Sovyet sporcu kaslarını sıkmakta, çocuk ise Sovyet sporcunun kaslarını sıkmaktadır. Sunum kodları içerisinde her ikisi de mutlu olarak yansıtılmaktadır. Sovyet sporcunun üzerinde Sovyetler Birliği'ne ait sporcu üniforması, çocuğun üzerinde de Sovyet öğrenci önlüğü bulunmaktadır. Çocuğun elinde Rusça БГТО yazılı bir kitap yer almaktadır. Posterde mekan olarak bir spor sahasına yer verilmektedir. Posterin altında “Benim gibi olmak ister misin? Spor yap!” yazılı kodu bulunmaktadır.

Resim 5. “Kuvvet” Konulu Propaganda Posterleri

(Kaynak: Vintag, 2019)

Poster yananlam açısından değerlendirildiğinde, propaganda posterinde Sovyetler Birliği'nde gençlerin başarılı sporcuları örnek alarak spora yönelmelerinin teşvik edilmeye çalışıldığı görülmektedir. Posterde Sovyet gençlerine iki temel propaganda mesajı verilmeye çalışılmaktadır. Birinci mesaj, Sovyet gençlerinin spor yaptıklarında Sovyetler Birliği'nde başarılı birer sporcu olabileceği şeklindedir. Propaganda mesajının istenilen etkiyi oluşturabilmesi için de doğrudan Sovyetler Birliği'nde başarı elde eden sporcu görseline yer verilmiştir. İkinci mesaj ise güçlü bir fiziğe sahip olma yönündedir. Sovyet gençlerinin güçlü bir fiziğe sahip olabilmeleri için spor yapmaları gerektiği aktarılmaktadır. Görsel

kodlar içerisinde Sovyet öğrencinin elinde bulunan БТО başlıklı kitap, öğrencinin Komünizm ideolojisi altında Sovyetler Birliği'nde eğitim aldığını yansıtmaktadır.

Tablo 5. “Kuvvet” Konulu Propaganda Posterini

Düzanlam	Sovyet öğrencinin Sovyet sporcunun kaslarını sıkması
Yananlam	Sovyet gençlerinin güçlü ve başarılı bir sporcu olabilmesi için spor yapması gerektiği
Mit	Düzenli spor yapan başarılı bir sporcu olmaktadır
Metafor	Spor, güç metaforu olarak sunulmaktadır
Metonimi	Sovyet sporcu ve öğrenci Sovyetler Birliği'ndeki tüm sporcu ve öğrencileri temsil etmektedir
Simge	Sporcunun göğsünde yer alan Sovyet arması, Sovyetler Birliği'ni yansıtmaktadır

5.6. “Sağlık” Konulu Propaganda Posterini

Poster, Nikolay Tereschenko'nun ve 1952 tarihliidir. “Sağlık” konulu propaganda posterini düzenlam içerisinde incelendiğinde, posterde kaslarını sıkmakta olan bir Sovyet gencine yer verildiği görölmektedir. Sovyet gencinin hemen arkasında ise Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin Rusça kısaltmasını içeren СССР harflerine yer verilmektedir. Posterin hemen altında “Spor sağlıktır, güçlü ve cesur yapar!” yazılı kodu bulunmaktadır.

Resim 6. “Sağlık” Konulu Propaganda Posterini

(Kaynak: Vintag, 2019)

Poster yananlam açısından ele alındığında, posterde spor, güç ve cesaret kavramlarının bir bütün olarak yansıtıldığı görölmektedir. Posterdeki görsel ve yazılı kodlar bir bütün olarak analiz edildiğinde, Sovyet gençlerinin spor yapması fiziksel olarak

güçlü bir yapıya sahip olmalarına yol açacağı aktarılmaktadır. Güçlü bir Sovyet gencinin de tehlikelere karşı cesur olacağı belirtilmektedir. Bu açıdan Sovyet propagandası kamuoyunda "Spor yapan bireyler güçlü olmaktadır" şeklindeki miti güçlendirmeye çalışmaktadır. Posterin arkasında bulunan CCCP yazılı kodu, sporcunun Sovyet bir sporcu olduğu mesajını vermektedir. Sovyet propagandası, her Sovyet gencini güçlü bir fiziğe sahip olmaları yönünde teşvik etmektedir.

Tablo 6. "Sağlık" Konulu Propaganda Posterleri

Düzanlam	CCCP yazısı önünde kaslarını gösteren bir erkek
Yananlam	Sovyet vatandaşlarının spor yaparak güçlü bir fiziğe sahip olacakları ve böylelikle de düşmanlarına ve mevcut tehlikelere karşı daha cesur hareket edebilecekleri aktarılmaktadır
Mit	Spor yapan bireyler güçlü olmaktadır
Metafor	Spor, güç ve cesaret metaforu olarak kullanılmaktadır
Metonimi	Posterde yer alan erkek tüm Sovyet sporcularını temsil etmektedir
Simge	Posterin arkasında bulunan CCCP yazılı kodu, Sovyetler Birliği'ni yansıtmaktadır

5.7. "Sabah Sporu" Konulu Propaganda Posterleri

Poster, Nikolay Tereschenko'ya ait ve 1952 tarihlidir. "Sabah Sporu" konulu propaganda posterini düzenleme açısından incelendiğinde, posterde bir Sovyet gencinin sabah sporunu yaparken resmedildiği görülmektedir. Sovyet gencinin sabah sporu yaptığı dair bilgi posterin solunda yer alan saatin 7:30'a doğru yaklaşmasından anlaşılmaktadır. Posterin altında "Yoldaşlar, spor için hazırlanın!" yazılı kodu bulunmaktadır.

Resim 7. "Sabah Sporu" Konulu Propaganda Poster

(Kaynak: Vintag, 2019)

Poster gösterilen boyutuyla analiz edildiğinde, Sovyet halkının sabahları işlerine başlamadan önce spor yapmalarının telkin edildiği görülmektedir. Posterdeki “Yoldaşlar” yazılı kodu doğrudan Sovyet propagandasında Komünizm ideolojisinin etkisinin görüldüğünü aktarmaktadır. Posterde resmedilen kişinin kaslı ve dinç bir fiziğe sahip olması, her spor yapan Sovyet vatandaşının güçlü bir fiziğe sahip olacağı şeklinde bir algının oluşmasını sağlamaktadır. Diğer yandan posterde yer alan erkeğin sabah sporu yapması ile Sovyet halkının sabah sporunu rutin bir davranış haline getirmesi amaçlanmaktadır. Bu yolla sabah sporunun önemi vurgulanarak, “her Sovyet bireyi sabah sporu yapar” şeklinde bir algının hakim olması amaçlanmaktadır.

Tablo 7. “Sabah Sporü” Konulu Propaganda Posteri

Düzanlam	Sabah sporu yapan bir Sovyet vatandaşı
Yananlam	Sovyet halkının daha verimli çalışmaları ve ülkelerine daha iyi hizmet sunabilmeleri için sabah sporuna büyük önem vermesi gerektiği aktarılmaktadır
Mit	Sabah sporu insanları güçlü ve dinç tutmaktadır
Metafor	Spor, fiziksel güç ve sağlamlılığın metaforu olarak yansıtılmaktadır
Metonimi	Sabah sporu yapan erkek tüm Sovyet halkını temsili olarak kullanılmaktadır
Simge	Posterde yer alan “yoldaşlar” yazılı kodu doğrudan Sovyetler Birliği’ni ve Komünizm ideolojisini temsil etmektedir.

5.8. “Zafer” Konulu Propaganda Posteri

Soğuk Savaş döneminde Sovyetler Birliği, Amerika Birleşik Devletleri’nin liderlik ettiği Batı Bloğu’na karşı ekonomik alanda büyük bir rekabet içerisine girmektedir. Aynı rekabet zaman içerisinde spor alanına da yansımış ve uluslararası düzenlenen etkinliklerde Sovyet yönetimi tarafından Sovyet sporcularının başarıları önemli ölçüde teşvik edilmiştir. Poster, Alexey Kokorekin’e ait ve 1955 tarihlidir. “Zafer” konulu propaganda posteri düzanlam boyutunda incelendiğinde, posterde halter kaldırmakta olan bir Sovyet gencine yer verildiği görülmektedir. Sovyet gencinin üzerinde Sovyetler Birliği dönemindeki sporcu üniforması bulunmaktadır. Görsel kodlar içerisinde Sovyet sporcu, Sovyet fabrikalarının önünde resmedilmektedir. Diğer yandan diğer milletlerin bayraklarının da yer aldığı spor sahası da arka planda yansıtılmaktadır. Sunum kodlarında Sovyet sporcunun kararlı bir şekilde baktığı görülmektedir. Posterin altında “Spor, iş ve emekte yeni zaferlere doğru!” yazılı kodu bulunmaktadır.

Resim 8. “Zafer” Konulu Propaganda Posteri

**К НОВЫМ ПОБЕДАМ
В ТРУДЕ И СПОРТЕ!**

(Kaynak: Vintag, 2019)

Tablo 8. “Zafer” Konulu Propaganda Posteri

Düzanlam	Sovyet fabrikalarının önünde halterini kaldıran Sovyet sporcu
Yananlam	Sovyetler Birliği’nde sporda elde edilen her başarı sanayi üretiminde elde edilen ekonomik başarı ile aynı öneme sahiptir
Mit	Sovyet sporcuların çalışmaları, Sovyet işçilerinin çalışmaları kadar değerlidir
Metafor	Spor, zafer metaforu olarak kullanılmaktadır.
Metonimi	Sovyet sporcu, Sovyetler Birliği’nde başarı elde eden tüm sporcuların metonimi olarak temsil edilmektedir
Simge	Sporcunun göğsünde yer alan Sovyet arması, Sovyetler Birliği’ni yansıtmaktadır

Poster yananlam açısından ele alındığında, posterde Sovyetler Birliği'nin spor alanında elde ettiği başarıların ekonomik alanda elde edilen başarılar kadar önem taşıdığı vurgulanmaktadır. Böylece Sovyet propagandası Sovyetler Birliği'nde spora önem verildiğini göstermeye çalışmaktadır. Posterde yer alan yazılı kodlar doğrudan görsel kodlar ile bir bütünlük arz etmektedir. "Sovyet sporcuların çalışmaları, Sovyet işçilerinin çalışmaları kadar değerlidir" şeklinde bir propaganda mitinin posterlerde inşa edilmeye çalışıldığı görülmektedir. Diğer yandan Sovyet sporcuların uluslararası alanda spor müsabakalarında elde ettiği her başarıya, Sovyetler Birliği'nin büyük önem verdiği aktarılmaktadır. Sovyet propagandası fabrikalarda veya tarlalarda çalışan işçilerin emeğinin yanında sporcuların emeğinin de Sovyetler

Birliği için önem taşıdığını açıklamaktadır. Böylece Sovyetler Birliği, gençlerin uluslararası spor müsabakalarında başarı elde etmelerini teşvik etmeye çalışmaktadır.

5.9. “Savaş” Konulu Propaganda Posterleri

Leonid Golovanov, posterini 1955 yılında yapmıştır. “Savaş” konulu propaganda posterini düzenlam açısından incelendiğinde posterde gülle atmakta olan bir Sovyet sporcunun olduğu görülmektedir. Posterin arka planında da sosyalist ülkelerin bayraklarının dalgalandığı resmedilmektedir. Posterde “Sporcular, sporda yeni başarılar için savaşın!” yazılı kodu bulunmaktadır.

Resim. 9. “Savaş” Konulu Propaganda Posterini

Poster yan anlam açısından ele alındığında, posterde sporun mücadele kavramı ile iç içe kullanıldığı görülmektedir. Özellikle posterdeki yazılı kodlarda yer alan “savaşmak” fiili, sporcuları doğrudan rakiplerine karşı mücadeleye çağırmaktadır. Diğer yandan posterin arka planında yer alan sosyalist ülkelerin bayrakları ile sosyalist sporcuların bir araya geldikleri ve spor konusunda uluslararası alanda mücadeleye girdikleri mesajı verilmektedir. Sovyet propagandası bu yolla poster üzerinden “Spor, mücadele alanıdır” şeklinde mit inşa etmeye çalışmaktadır. Böylece Sovyetler Birliği'ndeki gençlerin uluslararası alandaki spor müsabakalarında başarı elde edebilmeleri için çok çalışmaları gerektiği algısı oluşturulmaktadır.

Tablo. 9. “Savaş” Konulu Propaganda Posterleri

Düzanlam	Gülle atmakta olan bir sporcu
Yananlam	Sporunda başarılı olabilmek için daha fazla çalışılması gerekmektedir
Mit	Spor, mücadele alanıdır
Metafor	Spor, mücadele metaforu olarak kullanılmaktadır
Metonimi	Sovyet sporcu, tüm Sovyet sporcularının metonimi olarak yer almaktadır
Simge	Posterin arka planında yer alan bayraklar, sosyalist devletlerin birer simgesi olarak kullanılmaktadır

5.10. “Güç” Konulu Propaganda Posterleri

Boris Reshetnikov’a ait olan poster, 1962 yılında yapılmıştır. “Güç” konulu propaganda posterleri düzenlam açısından incelendiğinde posterin merkezinde bir Sovyet sporcunun resmedildiği görülmektedir. Sovyet sporcunun hemen arkasında da farklı spor branşlarını aktaran madalyalar yer almaktadır. Posterin altında “SSCB, etkili bir spor gücüdür!” yazılı kodu bulunmaktadır.

Resim 10. “Güç” Konulu Propaganda Posterleri

Poster yananlam boyutunda incelendiğinde Sovyetler Birliği'nin spor alanında başarılı bir ülke olduğu mesajının verilmeye çalışıldığı görülmektedir. Posterde yer alan sporcu görseli, Sovyetler Birliği'ndeki tüm sporcuların metonimi olarak kullanılmakta, arka planda yer alan farklı branşlardaki sporlarda da Sovyetler Bir-

liği'nin önemli başarılarına imza attığına vurgu yapılmaktadır. Böylece Sovyet propagandası, "SSCB, etkili bir spor gücüdür" şeklinde mit inşa ederek, Sovyetler Birliği'nin spora önem veren bir ülke olduğu algısını oluşturmaya çalışmaktadır.

Tablo 10. "Güç" Konulu Propaganda Posterleri

Düzanlam	Sovyet sporcu ve madalyalar
Yananlam	Sovyetler Birliği'nde dünyanın önde gelen başarılı sporcuları bulunmaktadır
Mit	SSCB, etkili bir spor gücüdür
Metafor	Spor, güç metaforu olarak kullanılmaktadır
Metonimi	Posterde yer alan sporcu tüm Sovyet sporcuların metonimi olarak kullanılmaktadır
Simge	Posterin arka planında yer alan madalyalar, farklı spor branşlarını simgelemektedir

6.Sonuç

Çalışmada incelenen on Sovyet propaganda posterinde spor yapmak, Sovyet toplumunda günlük hayatın rutin bir eylemi olarak yansıtılmıştır. Posterlerde verilen yazılı ve görsel kodlar üzerinden sporun insan sağlığı için önem taşıdığına vurgu yapılmış, diğer yandan fiziksel olarak güçlü, dinç ve güzel olabilmenin de spor yapmayla mümkün olabileceği aktarılmıştır. Posterlerdeki görsel kodlar, propaganda mesajlarını doğrudan yansıtmaya çalışan yazılı kodları destekleyici nitelikte kullanılmıştır. Posterlerde "Spor yapmak iyi bir fiziğe kavuşturmaktadır", "Düzenli spor yapan başarılı bir sporcu olmaktadır", "Spor yapan bireyler güçlü olmaktadır", "Spor, kadınları güzelleştirmektedir" ve "Sabah sporu insanları dinç tutmaktadır" şeklinde inşa edilen propaganda mitlerinde ise Sovyet halkının sağlıklı, güçlü, güzel ve dinç bir fiziğe sahip olması özendirilmiştir. Posterlerde spor yapan Sovyet vatandaşları güçlü ve sağlıklı olarak resmedilmiş, böylece Sovyet halkının spor yaparak aynı şekilde güçlü ve sağlıklı olacağı belirtilmiştir. Posterlerin tümünde Sovyetler Birliği'ni temsil eden yıldız, mühür veya logolara yer verildiği görülmüştür. Posterlerde güç, cesaret, sağlık, güzellik gibi olumlu kavramların spor ile birlikte sunulması, sporun bu kavramların metaforu haline dönüşmesine yol açmıştır. Bu süreçte kitlelerde spora yönelik doğrudan olumlu bir algının şekillenmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Posterler üzerinden Sovyetler Birliği'nin uluslararası spor müsabakalarına büyük önem verdiği de ortaya çıkarılmıştır. Atfedilen bu önemin doğal bir sonucu olarak Sovyet propagandası tarafından Sovyet sporcular kamuoyunda yüceltilmiştir. Böylece ülke genelinde spora ilginin artması ve Sovyetler Birliği halkının sporla daha yakın bir bağ kurması istenmiştir. Sovyet sporculara posterlerde yer verilerek, sporun insan fiziği ve sağlığı üzerindeki faydaları somut örnekler üzerinden

yansıtılmıştır. Sovyet propagandası her spor yapanın şampiyon olamayacağını ama güçlü bir fiziğe sahip olabileceğini belirterek gerçekçi mesajlar üzerinden sporun önemini ifade etmiştir. Genel olarak çalışmada, Soğuk Savaş döneminin başlarında Sovyetler Birliği'nin spora önem veren bir ülke imajı çizdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışma kapsamında Sovyetler Birliği döneminde basılan propaganda posterleri üzerinden kitlelere sporun teşvik edilmeye çalışıldığına ortaya konulmasına çalışılmıştır. Çalışmada elde edilen bulgular Sovyetler Birliği dönemindeki spor yayıncılığı hakkında bilgi vermesi bakımından önem taşımaktadır. Gelecek çalışmaların Sovyetler Birliği'ndeki farklı kitle iletişim araçları üzerinden sporu teşvik etmede ne amaçla kullanıldığı çalışma kapsamında elde edilen bulgular ile karşılaştırmalı olarak analiz etmesinin Sovyetler Birliği'nin spora bakışını ortaya koyması bakımından alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Akan, M. (2017). Sovyet Propaganda Afişlerinde "Doğu" İmgesi. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 17(2), 77-102.
- Barber, J. (1993). The Image of Stalin in Soviet Propaganda and Public Opinion during World War 2. In *World War 2 and the Soviet People* (pp. 38-49). Palgrave Macmillan, London.
- Barghoorn, F. C. (2015). *Soviet Foreign Propaganda*. The United States: Princeton University Press.
- Barthes, R. (2014). *Çağdaş Söylenler*. Çev., Tahsin Yücel. 4. Baskı. İstanbul: Metis Yayınları.
- Barthes, R. (2015a). *Yazı ve Yorum*. Çev., Tahsin Yücel. 4. Baskı. İstanbul: Metis Yayınları.
- Barthes, R. (2015b). *Bir Deneme Bir Ders: Eiffel Kulesi ve Açılış Dersi*. Çev., Mehmet Rifat, Sema Rifat. 2. Baskı. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Barthes, R. (2016). *S/Z*. Çev., Sündüz Öztürk Kasar. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Barthes, R. (2017). *Görüntünün Retoriği, Sanat ve Müzik*. Çev., Ayşenaz Koş. ÖmerAlbayrak. 2. Baskı. İstanbul, Yapı Kredi Yayınları.
- Beck, P. (2005). Britain and the Cold War's 'Cultural Olympics': Responding to the Political Drive of Soviet Sport, 1945-58. *Contemporary British History*, 19(2), 169-185.
- Benn, D. W. (1985). *Soviet Propaganda: the Theory and the Practice*. *The World Today*, 41(6), 112-115.
- Bolsover, G. H. (1948). *Soviet Ideology and Propaganda*. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*, 24(2), 170-180.
- Çakı, C., & Gülada, M. O. (2018). 2. Dünya Savaşı'nda Kullanılan Sovyet Propaganda Posterlerinde Coşku Çekiciliği Bağlamında Kadınların Temsili. *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi*, 2, 57-77.
- Çakı, C., & Gazi, M. A. (2018). İkinci Dünya Savaşı'nda Sovyet Propagandasında Milliyetçilik Söylemlerinin Kullanılması. *International Journal of Social Science Research*, 7(2), 291-306.
- Fiske, J. (2017). *İletişim Çalışmalarına Giriş*. Çev: Süleyman İrvan. 5. Basım. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

- Fox, K. F. (2009). Za Zdorovye! Soviet Health Posters as Social Advertising. *Journal of Macromarketing*, 29(1), 74-90.
- Howell, R. (1975). The USSR: Sport and Politics Intertwined. *Comparative Education*, 11(2), 137-145.
- Hunt, T. M. (2007). Countering the Soviet Threat in the Olympic Medals Race: The Amateur Sports Act of 1978 and American Athletics Policy Reform. *The International Journal of the History of Sport*, 24(6), 796-818.
- İnceoğlu, Y. (2014). Sovyet Propaganda Animasyonlarında Batı ve Batılı İmgesi. *Galatasaray Üniversitesi İleti-ş-im Dergisi*, 19, 23-40.
- Jowett, S. G. & O'Donnell, V. (2014). *Propaganda & Persuasion*. USA: Sage.
- Kalinski, M. I. (2003). State-Sponsored Research on Creatine Supplements and Blood Doping in Elite Soviet Sport. *Perspectives in Biology and Medicine*, 46(3), 445-451.
- Karaburun Doğan, D. (2019). Vladimir Lenin'in Kült Liderlik İnşasında Müziğin Rolü: "Savaş Yeniden Geliyor" Propaganda Şarkısı, İdil Sanat ve Dil Dergisi, 6(54), 155-161.
- Kenez, P. (1985). *The Birth of The Propaganda State: Soviet Methods of Mass Mobilization, 1917-1929*. The United Kingdom: Cambridge University Press.
- Keys, B. (2003). Soviet Sport and Transnational Mass Culture in the 1930s. *Journal of Contemporary History*, 38(3), 413-434.
- Lasswell, H. D. (1951). The Strategy of Soviet Propaganda. *Proceedings of the Academy of Political Science*, 24(2), 66-78.
- Leighton, M. K. (1991). *Soviet Propaganda as a Foreign Policy Tool*. The United States: Freedom House.
- Metsä Tokila, T. (2002). Combining Competitive Sports and Education: How Top-Level Sport Became Part of The School System in the Soviet Union, Sweden and Finland. *European Physical Education Review*, 8(3), 196-206.
- Öymen, O. (2014). *Bir Propaganda Silahı Olarak Basın*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Pechatnov, V. (2001). Exercise in Frustration: Soviet Foreign Propaganda in the Early Cold War, 1945-47. *Cold War History*, 1(2), 1-27.
- Pisch, A. (2016). *The Personality Cult of Stalin in Soviet Posters, 1929-1953: Archetypes, Inventions and Fabrications*. Australia: ANU Press.
- Powell, D. (1967). The Effectiveness of Soviet Anti-Religious Propaganda. *Public Opinion Quarterly*, 31(3), 366-380.
- Redihan, E. E. (2017). *The Olympics and the Cold War, 1948-1968: Sport as Battleground in the US-Soviet Rivalry*. The United States of America: McFarland.
- Riasanovsky, V. N, & Steinberg, D. M. (2011). *Rusya Tarihi. (Çev. Figen Dereli)*. İstanbul: İnkılap Yayınları.
- Rifat, M. (2013). *Açıklamalı Göstergibilim Sözlüğü: Kavramlar, Yöntemler, Kuramcılar, Okullar*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Riordan, J. (1974). Soviet Sport and Soviet Foreign Policy. *Soviet Studies*, 26(3), 322-343.
- Riordan, J. (1993). *Rewriting Soviet Sports History*. *Journal of Sport History*, 20(3), 247-258.
- Rowley, A. (2006). Sport in the Service of The State: Images of Physical Culture and Soviet Women, 1917-1941. *The International Journal of the History of Sport*, 23(8), 1314-1340.
- Sığırcı, İ. (2016). *Göstergibilim Uygulamaları, Metinleri, Görselleri ve Olayları Okuma*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Simpson, P. (2004). Parading Myths: Imaging New Soviet Woman on Fizkul'turnik's Day, July 1944. *The Russian Review*, 63(2), 187-211.
- Stambulova, N. B., Wrisberg, C. A., & Ryba, T. V. (2006). A Tale of Two Traditions in Applied Sport Psychology: The Heyday of Soviet Sport And Wake-Up Calls for North America. *Journal of Applied Sport Psychology*, 18(3), 173-184.
- Steinberg, D. A. (1978). The Workers' Sport Internationals 1920-28. *Journal of Contemporary History*, 13(2), 233-251.
- Taylor, R. (1998). *Film Propaganda: Soviet Russia and Nazi Germany (Vol. 1)*. The United Kingdom: IB Tauris.
- Vintag (2019). "Sovyetler Birliği Spor Konulu Propaganda Posterleri", [https:// www. vintag.es/2018 /10/soviet- propaganda- sport- posters.html](https://www.vintag.es/2018/10/soviet-propaganda-sport-posters.html), Erişim Tarihi: 15.02.2019.

Hakem, 1976 İnnbruck 12. Kış Olimpiyat Oyunları sırasında ABD ve Sovyetler Birliği hokey takımları arasındaki kavgayı durdurmaya çalışırken, Getty Images